

Ilustrația copertei: Claude Monet, *Căpițe de fân în Giverny, 1884*

LBRIS

We know
books

Editura Cartea Românească
Calea Victoriei 133, sectorul 1, București
www.cartearomaneasca.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALECSANDRI, VASILE

Pasteluri și alte poeme / Vasile Alecsandri ; cuvânt-înainte și note
de Nicolae Manolescu. - București : Cartea Românească, 2017

ISBN 978-973-23-3171-2

I. Manolescu, Nicolae (pref. ; note)

821.135.1

Editor: Călin Vlășie

Redactare: Mihaela Pogonici

Layout & tehnoredactare: Stelian Bigan

Coperta colecției: Ionuț Broștianu

Prepress: Marius Badea

Copyright © Editura Paralela 45, 2017

Editura Cartea Românească este un imprint al Editurii Paralela 45

www.edituraparelela45.ro

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

CPE

Clasele 5-8

CARTEA PENTRU ELEVI

Vasile Alecsandri

PASTELURI

și alte poeme

Cuvânt-înainte și note
de Nicolae Manolescu

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Reci izvoare ce dau viață,
 Doine care zic de dor,
 Ș-al tău cer care zâmbește
 Sufletului românesc
 Și oricare mă iubește
 Ș-ori pe care eu iubesc!

Iată ceasul de pornire!
 Iată ceasul mult amar!
 Veselie, fericire,
 Eu le las pe-al tău hotar,
 Ș-a mea inima îți zice:
 O! Moldovo ce jălesc,
 Adio! rămâi ferice,
 Ferice să te gălesc!

1848

Cuprins

Cuvânt-înainte de Nicolae Manolescu	5
Vasile Alecsandri – extras din <i>Istoria literaturii române</i> <i>pe înțelesul celor care citesc</i> , de Nicolae Manolescu	7

Din DOINE

Sora și hoțul	19
Crai nou	22
Andrii-Popa.....	26
Ursiții	29
Strunga.....	32
Cinel-cinel	34
Zburătorul.....	36

Din MĂRGĂRITĂRELE

Noaptea Sfântului Andrii	41
Înșiră-te, mărgărite.....	45

PASTELURI

Serile la Mircești	61
Sfârșit de toamnă.....	64
Iarna	65
Gerul	66
Viscolul	67
Sania.....	68
Mezul iernei.....	69
La gura sobei	70
Bradul.....	71

Sfârșitul iernei	73
Oaspeții primăverii	74
Cucoarele	75
Noaptea	76
Dimineața	77
Tunetul	78
Floriile	79
Paștele	81
Plugurile	82
Sămănătorii	83
Rodica	84
Lunca din Mircești	85
Malul Siretului	87
Flori de nufăr	88
Concertul în luncă	89
Vânătorul	92
Puntea	93
Balta	94
Fântâna	95
Secerișul	96
Cositul	97
Portret	98
Pe coastele Calabrei	99
Linda-Raia	100
Calea robilor	101
Buchet	102
Mandarinul	104
Pastel chinez	106
Bărăganul	108
Valul lui Traian	110

Din LEGENDE

Dumbrava roșie	115
Legenda rândunicăi	144
Dan, căpitan de plai (XV secol)	149

Din OSTAȘII NOȘTRI

Peneș Curcanul	165
Sergentul	172

Din SUVENIRE

Pe malul mării	177
Bosforul	179
Dor de călătorie	181
Dridri	183
Adio Moldovei	187

Sora și hoțul

Sus, în deal, la monăstire,
Plânge sora-ntr-o grădină,
Plânge noaptea și suspină
Dup-a lumii fericire:

„De când eu eram copilă
Sunt de toți ai mei uitată
Și de rude fără milă
În pustiuri lepădată!

Fără vină, din naștere
Mă văzui eu pedepsită,
Și de-a lumii dismierdare
Mă simții în veci lipsită!

În amar trăind de mică,
Ochii-mi plâng, sufletu-mi geme,
Și ca pomul ce jos pică,
Viața-mi cade fără vreme!

Ah! sfârșească-se îndată
Astă viață de durere!
Vie moartea așteptată
Ca o dulce mângâiere!”

„Ce spui, dragă sorioară?
(Zise hoțul din pădure,
Cu-ai tăi ochi ca două mure,
Tu, frumoasă lăcrimioară,

Tu să mori, dulce minune!
Și de Domnul nu-ți e frică?
Dragă soră tinerică,
Fă trei cruci ș-o rugăciune.

De vrei ochii să-ți lucească
Într-un rai de veselie,
Și ca floarea din câmpie
În pept inima să-ți crească,

Hai cu mine-n codrul verde
S-auzi Doina cea de jale,
Când plăieșii trec în vale
Pe cărarea ce se perde.

Să vezi șoimul de pe stâncă
Cum se-nalță, se izbește
Peste corbul ce zărește
În prăpastia adâncă.

Iar ciocoiul cum se pleacă
De mă vede la potică!
Cum, smerit, în genunchi pică
Și de fală se dezbracă!

Am doi zmei de bună cale,
Doi!... nici vântul nu-i întrece!
Am tovarăși doisprezece,
Și la brâu patru pistoale.

Am la pept o cruciliță
Cu lemn sfânt, cu moaște sfinte,
Și-n pept inimă ferbinte,
Ca ferbinte ta guriță.

Am o peatră nestimată
Care noaptea viu lucește,
Precum ochiu-ți ce pândește
Fericirea depărtată.

Lasă tot, neagră chilie,
Comanac, metanii, rasă;
Și de vrei a fi voioasă
Ca o zi de voinicie,

Vin în lumea fericită
Cu voinicul ce te cheamă,
Căci cu dânsul nu e teamă
De-a mai fi călugărită!”

De-au mers sora, nu e știre;
Iar de-atuncea pin grădină
Nici nu plânge, nici suspină
Nime-n deal la mănăstire.

1842, Hangu
Propășirea, 13 februarie, 1844

Crai nou

Pe când la cuibu-i paserea zboară
C-un țipet jalnic ca un suspin
Și, plecând capul sub aripioară,
Pe creanga mică adoarme lin,

Zamfira tristă din cort ieșise.
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Vărsând pe frunte-i lumina sa.

De când în lume gingașa fată
Zâmbea ca floarea de pe câmpii,
Numai de soare fu sărutată
Pe sânu-i fraged, pe-ai săi ochi vii.

Părul său negru ca nori de ploaie
De-a lung pe umeri neted cădea.
Ades copila mândră, vioaie,
De soare-n păru-i se ascundea.

Iar când pe frunte-i ducea cofiță
Cu apă rece de la izvor,
Când era umedă-a sa guriță
Și-i sălta floarea pe sânșor,

Toți trecătorii simțeau deodată
O sete mare în peptul lor;

Beau multă apă, cătând la fată,
Și urmau drumul oftând de dor.

Ea cânta dulce ca ciocârlia
Ce ciripește vesel în ziori,
Și suna gingaș atunci câmpia
Ca de un freamăt de Zburători.

Ades bătrânii stând împreună
Și ascultând-o pe lângă foc,
Trăgeau cu sortii, noaptea, la lună,
Și vesteau fetei mare noroc.

Dar într-o seară, sus, pe movilă,
O Babă-Cloanță, din bobi trăgând,
I-au zis cu spaimă: „Să fugi, copilă,
De străin mândru cu glasul blând.”

De-atunci Zamfira în multe rânduri
Videa o umbră zburând prin nori,
Și toată noaptea sta ea pe gânduri
În doruri tainici, în dulci fiori.

Acum ea, tristă, din cort ieșise
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Iar glasul-i jalnic așa cânta:

„Crai-nou, strălucite!
Plânsă m-ai găsit,
Cu gânduri mâhnite,
Cu chipul cernit.

Inima-mi jălește,
Dar nu știu ce vrea;

Nu știu ce dorește
Inimioara mea.

We know
books

Căci aude noapte
Freamăte de zbor,
Ș-apoi blânde șoapte
Ce-i șoptesc din nor.

Iar a zilei rază
Când lucește sus,
Mult apoi visează
Visul ce s-au dus.

Crai-nou! vin' cu bine,
Cu bine te du,
Dar jalea din mine
Să nu mi-o lași, nu!

Să mă lași cu salbă
De galbini frumoși,
Cu naframă albă
Și iminii roși.

Să mă lași ferice,
Cu doru-mplinit,
Zburând tu de-aice,
Crai-nou mult iubit!"

Iată că-n valea cea-ntunecată
Un străin mândru atunci trecu,
Auzi glasul, veni îndată
Și-n calea fetei pe loc stătu.

Blânzi erau ochii, blândă-era fața,
Blând era glasul celui străin!

Căci trecu noaptea, și dimineața
Găsi copila fără suspin.

Trei zile-n urmă ea avea salbă.
Salbă de galbini pe-al său grumaz,
Avea pe frunte naframă albă,
Iar flori nici una pe-al său obraz!

Trei zile-n urmă Crai-nou se duse,
Și cu el, mândrul străin peri,
Sărmana fată în drum se puse
Și mult îl plânse, mult îl dori!

Trei zile-n urmă, colo, pe vale,
Rămase singur un biet mormânt!
Ș-ades de-atunce un glas de jale
Șoptind s-aude astfel prin vânt:

„Tu, ce spui vesel, sus pe movilă,
La cornul lunii tainicu-ți gând,
Când vine noaptea, fugi, fugi, copilă,
De străin mândru, cu glasul blând!"

Albina românească, 16 mai 1843

Andrii-Popa

Cine trece-n Valea-Seacă
Cu hamgerul fără teacă
Și cu peptul dezvelit?
Andrii-Popa cel vestit!

Șapte ani cu voinicie
Și-au bătut joc de domnie
Și tot pradă ne-ncetat,
Andrii-Popa, hoț bărbat!

Zi și noapte, de călare,
Trage bir din drumul mare,
Și din țară peste tot!
Fug neferii cât ce pot,

Căci el are-o pușcă plină
Cu trei glonți la rădăcină,
Ș-are-un murg de patru ani,
Care mușcă din dușmani,

Ș-are frați de cruce șapte,
Care-au supt sânge cu lapte.
Și nu-i pasă de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!

Căpitane, frățioare,
Ce se vede despre soare?
Să zăresc vro patru cai!...
N-auziși tu de-un Mihai?

Căpitane, te gătește,
Mihai mândrul te gonește.
Iată-l vine ca un zmeu!
Fă trei cruci la Dumnezeu.

Cum îi vede-n depărtare,
Popa strigă-n gura mare:
„Hai la goană de neferi!
Hai la horă de muieri!”

Au zis! țipă, se aruncă,
Trece șes, pâraie, luncă
Cu fugarul sprintinel
Și cu hoții după el.

Mihai mândrul vine iară,
Falnic ca un stâlp de pară,
Pe-un cal alb ce n-are loc
Și din ochi aruncă foc.

Fug cum fuge-o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică,
Și se duc voinicii, duc
Cu urgie de haiduc!

Pept în pept!... câmpul răsună
Toți de tot dau împreună.
Toți la luptă-s încleștați,
Toți în sânge încrunțați.

„Ura, frați!” caili nechează,
Sus văzduhul scânteiază.
„Ura!” moartea s-a ivit!
Vulturul-n zbor s-a oprit!

LIBRIS We know books
Zi de vară pân-în seară
Dau voinicii să se peară
Și cu ferul ascuțit,
Și cu pumnul amorțit.

Sângele-n răni gâlgâiește,
Glasu-n gură se sfârșește.
Zece-s morți! doi încă vii,
Mihai mândrul și Andrii.

Andrii fuge făr' de-o mână,
Prinde murgul la fântână,
Dă pieptiș, sare pe șa
Și din gură zice-așa:

„Zbori, copile sprintenele,
Să mă scapi de chinuri grele,
Că mă jur, de mă-i scapa,
Ca pe-un frate te-oi cata.”

Murgul sprinten se răpede.
În zadar! Mihai mi-l vede!
„Stai, hoț-popă, dragul meu,
Să-ți arăt cine sunt eu!”

Și cum zice, mi-l chitește,
Drept în frunte mi-l lovește!
„Ura!” vulturul din nori
Răcni falnic de trei ori.

1843, Ocna

Propășirea, 6 august 1844

Ursiții

*Ici în vale, la fântână,
Două fete spală lână...*
(Cânticul lui Bujor)

Colo-n vale, la fântână,
Două fete spalau lână,
Spălau lână și râdeau,
Iar din gură-așa grăiau:

„Când a bate vânt de seară
Prin ogorul de săcară,
De trei ori să discântăm
Ș-în fântână să cătăm.

Dacă-a fi să ni se prindă,
Om vedea ca-ntr-o oglindă
De-om avea sorți cu noroc
Și ursiți cu ochi de foc.”

Cum bătu vântul de seară
Prin ogorul de săcară,
De trei ori au discântat,
În fântână au cătat.

Și pe-a sa limpede față,
Ca prin vis de dimineață,